

VAIKŲ VASAROS LAISVALAIKIO SOCIALINĖS, EDUKACINĖS, KULTŪRINĖS PRASMĖS (TEORINIS ASPEKTAS)

Rūta Šiaučiulienė

Šiaulių universitetas, Lietuva

ANOTACIJA

Remiantis teorine mokslinės literatūros analize, metaanalize, straipsnyje nagrinėjami vaikų vasaros laisvalaikio socialiniai, edukaciniai, kultūriniai ypatumai. Nurodomas šių kontekstų turinys, atskleidžiantis vaikų socialinių, kognityvinių, rekreacinių galimybių raiškos sąlygas ir naujų socialinių vaidmenų įgijimą. Analizuojamos vaikų vasaros laisvalaikio prasmingumo nuvertinimo prielaidos.

Raktažodžiai: vaikų laisvalaikis, neformali ugdymo(-si) aplinka, socializacija.

IVADAS

Vaikų vasaros laisvalaikis, kaip neformali socialinė, edukacinė, kultūrinė socializavimosi aplinka, Europoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose yra tokia pat svarbi, kaip ir mokymasis formalioje institucinėje (mokyklinėje) aplinkoje. Šiose šalyse yra domimasi vaikų savaitgalių, švenčių ir mokyklinėmis (tarp jų ir vasaros) atostogomis, laisvalaikiu. Lietuvoje yra atvirkščiai – domimasi formaliu laisvalaikiu mokykloje, o vaikų laisvalaikis neformalioje kultūrinėje aplinkoje (juk viena iš tokių aplinkų yra būtent vasaros laisvalaikis) yra beveik netirtas. Vaikų vasaros atostogos darosi aktualios dėl savo ilgos trukmės – du / trys mėnesiai. Dažniausiai tėvų ir vaikų vasaros atostogų trukmė nesutampa, dėl to suaugusiesiems atsiranda naujų rūpesčių dėl vaikų užimtumo vasaros atostogų metu. Kaip tik tuomet vaikų vasaros laisvalaikis yra ir nuvertinamas, suvokiamas kaip suaugusiųjų kontroliuojama, planuojama veikla.

Vaikų vasaros laisvalaikis priklauso patiems vaikams, o ne suaugusiesiems. Jis svarbus *socialine, kultūrine ir edukacine prasme*. Vaikai tampa kiemo, regiono, bendrijų nariais. Anksčiau buvusi formali mokyklinė aplinka keičiasi į laisvą (kiemo, namų, regiono, kaimo / miesto; suaugusiųjų, bendraamžių). Keičiasi ir vaikų vaidmenys: nuo – formalių (mokyklos mokinio, klasės draugo) į neformalius (šeimos vaiko, kiemo, žaidimų, laisvalaikio draugo ir pan.). Vasaros atostogų metu vaikų gyvenimas darosi mažiau reglamentuotas, nedirektyvus, yra veikiamas namų, vietovės (kaimo, miesto), regiono aplinkos, gyvenimo jose tradicijų. *Todėl tiek vaikų laisvalaikis, tiek jų užimtumas vasaros atostogų metu yra kitoks, nei mokantis mokykloje.*

Tyrimo tikslas – pagrįsti vaikų vasaros laisvalaikio socialinę, edukacinę ir kultūrinę prasmę.

Tyrimo objektas – vaikų vasaros laisvalaikis.

METODIKA

Teorinė mokslinės literatūros analizė, metaanalizė pasirinkta norint atskleisti vaikų vasaros laisvalaikio socialinę, edukacinę ir kultūrinę prasmę. Šie metodai tinka tokio pobūdžio atliekamiems tyrimams, nes straipsnyje yra pateikiama teorinė analizuojamos problemos prieiga.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

Vaikų vasaros laisvalaikis kaip neformali kasdienio gyvenimo sritis. Vaikų laisvalaikis skiriasi nuo suaugusiųjų, nes jų laisvas laikas yra nuolat legimituojamas ir derinamas su jų užimtumu suaugusiems reikšmingoje veikloje. Taigi mokslininkai (Dattilo, 1999; Stebbins, 1999; Kleiber, 2001) formuluoja išvadą, kad į vaikų laisvalaikio edukacinį reikšmingumą žvelgiama ne per vaiko laisvo laiko, bet per jo užimtumo prasmingumą, išbraukiant tokį laisvalaikio elementą kaip *vaikams prasminga ir įdomi veikla*.

Svarbia tampa dar ir tokia vaikų vasaros laisvalaikio edukacinio, kultūrinio, socialinio prasmingumo nuvertinimo prielaida – tėvai dėl naujų laiko leidimo galimybių ir komunikavimo įvairovės, vaikų vasaros laisvalaikio *negali kontroliuoti taip, kaip buvo įpratę tai daryti mokyklinio mokymosi metu*. Tiek vaikų laisvas laikas, tiek jų užimtumas turi edukacinių, kultūrinių, socialinių prasmų ir tuo skiriasi nuo suaugusiųjų laisvalaikio. Vaikų laisvalaikio edukacinės prasmės supratimas yra įmanomas tik suvokus laisvalaikio esmę iš vaikų (rekreacinių, kognityvinių, komunikacinių) poreikių, o ne suaugusiųjų. Suaugusiesiems (tėvams, pedagogams ir kt.) siūloma mokyti vaikus laisvalaikio leidimo kultūros ir tuo tikslu rengti edukacines programas aiškinant, kokių socialinių, kultūrinių ir edukacinių galimybių turi laisvalaikis kaip vaiko gyvenimo bei naujos patirties įgijimo sfera. Apibūdinsime vaikų vasaros laisvalaikio socialinį, edukacinį, kultūrinį prasmingumą.

Laisvalaikiu vaikui suteikiama galimybė savarankiškai apsispręsti. Vasarą vaikų ugdymas(-is) vyksta stebint gyvenimą, atrandant jame vaikui reikšmingų problemų ir sėkmingai jas sprendžiant. Vaikų laisvalaikis – tai pedagoginė intervencija į jų socialinį gyvenimą išsaugant vaikų teisę į apsisprendimą. Taip pabrėžiama galimybė išsaugoti vaikų laisvę, nes būtent laisvė vaikams sudaro sąlygas pajauti laisvalaikio kultūrinį, kognityvinį, komunikacinį, edukacinį prasmingumą. G. Kvieskienės (1996) nuomone, vaiko laisvalaikis – tai laikas, kada metu jis gali skirti savo intelektines ir dvasines jėgas laisvai pasirenkamai veiklai. Kiti autoriai (Lee et al., 1993) analizuoja laisvalaikio tikslus ir nurodo, kad jie pirmiausia turi būti orientuoti į: vaikų socialinių kompetencijų ugdymą; santykių su suaugusiais ir bendraamžiais prasmingumą, savęs, kaip socialinio individo, suvokimą laisvoje neinstitucinėje aplinkoje. Taip mokslininkai pabrėžia socialinę, ugdomąją laisvalaikio reikšmę, nurodydami tokį išskirtinį jo bruožą kaip laisva ir neinstitucinė aplinka bei vaiko laisvė būnant joje priimti sprendimus ir pasirinkti laisvalaikio turinį ir formas. Be to, Y. Lee ir kt. (1993) teigimu, būtent tokioje aplinkoje vaikai gali įveikti laisvalaikio organizavimo(-si) socialinės patirties stoką. Jie gali bandyti savarankiškai planuoti ir numatyti sąlygas. Vaikų apsisprendimas, kaip leisti laisvalaikį, jiems garantuoja malonų laiko leidimą ir siūlo suaugusiesiems (tėvams ir pedagogams) vaikų laisvalaikį reflektuoti kaip jų įgyjamos prasmingo malonumo patirties kontekstą.

Vasaros laisvalaikis skatina vaiko tapatybės formavimąsi. Laisvalaikiu vaikai siekia savojo „aš“ įtvirtinimo ir nori išsiskirti iš kitų. Todėl šį siekį suaugusieji turėtų skatinti ir palaikyti, nes tik tokiu atveju vaikai galės jaustis saugūs ir laisvi. Laisvalaikiu taip pat ugdomos ir vaikų lyderiavimo savybės. Vaikų pomėgių palaikymas laisvalaikiu atveria jiems naujų galimybių socialinei, kognityvinei, komunikacinei, rekreacinei veiklai reikšmingoje aplinkoje. Laisvalaikis skatina vaiko tapatybės formavimąsi. Taigi laisvalaikio tapatumai yra svarbūs asmens savivokai, nes jie

išreiškia ir patvirtina individo gebėjimus, suteikia socialinį pripažinimą. Nurodomas toks pagrindinis laisvalaikio tikslas socialinėje sistemoje – *garantuoti tokią laiko praleidimo kokybę, kad formuotųsi kuo įvairiapusiškesnis vaikas, gebantis integruotis į visuomenę ir prisitaikyti prie sparčių nuolatinių pokyčių*. Suaugusiesiems (tėvams ir pedagogams) sudaroma galimybė suvokti vaiko vasaros laisvalaikio socialinę-kognityvinę esmę ir tuos prioritetus, kuriuos jam suteikia vaikai, o ne suaugusieji.

Vaikų vasaros laisvalaikis – tai organizuota ir neorganizuota veikla. Organizuotas laisvalaikis siaurąja prasme – tai popamokinė veikla. Ją pedagogai organizuoja atsižvelgdami į vaikų amžių, poreikius, interesus. Toks organizavimas pratina vaikus naudingai leisti laisvą laiką, tobulėti. Teigiamai vertinamas laisvalaikis, kai vaikas gilinasi į kurios nors mokslo, meno, technikos srities dalykus arba kai vaikas sportuoja, keliauja, lanko parodas, spektaklius, skaito knygas, dalyvauja meno saviveikloje. K. Silbereisen ir E. Todt (1994) nurodo, kad dalyvavimas įvairių būrelių, klubų veikloje leidžia vaikams demonstruoti tai, ką jie geba, ir sudaro prielaidas būti pozityviai suaugusiųjų įvertintais. Mokslininkų nuomone, visa tai skatina vaiko pasitikėjimą savimi, ugdo teigiamą požiūrį į darbą, skatina norą tobulėti, ieškoti prasmingų laisvalaikio leidimo būdų. Šie mokslininkai nurodo, kad neorganizuotas laisvalaikis gali neigiamai veikti vaikus, ypač tais atvejais, kai jie renkasi laisvalaikio formas atsižvelgdami į bendraamžių nuomonę, o ne į savo poreikius ar interesus.

Vasaros laisvalaikiu vaikai gali pailsėti, atsipalaiduoti nuo mokyklinio mokymosi, namų ruošos darbų ir įgauti jėgų. „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“ (2000) laisvalaikis yra aiškinamas kaip laisvas nuo darbo laikas. Laisvalaikis apibūdinamas kaip žmogaus/vaiko ne darbo laiko dalis, skirta laisvai pasirinkamai veiklai, kuri paprastai padeda atgauti jėgas (Blaževičius, 2006). Į vaikų laisvalaikio turinį neįeina namų ruošos, fiziologinių poreikių tenkinimo laikas. L. Kublickienė (2001) pateikia dvi skirtingas laisvalaikio traktavimo paradigmas: *tradicinę ir socialinę-ekonominę*, laisvalaikį apibrėžiančias kaip *laisvą laiką nuo mokamo darbo, buitinių ir fiziologinių poreikių tenkinimo: socialinę-psichologinę*, laisvalaikį įvardijančią kaip *tam tikrą žmogaus dvasinę būseną, kurią nusako individualūs suvoktos laisvės, vidinio pasitenkinimo, teigiamų jausmų išgyvenimai*. Bandoma parodyti, kad laisvalaikis yra labiau subjektyvus ir psichologinis konceptas.

Vaikų vasaros laisvalaikis – viena svarbiausių socialinių vertybių. Vertybės paprastai formuojasi vaiko socializavimo(-si) procese įgalinant ir jas perimant iš socialinės aplinkos, šeimos ir visuomenines (Kleiber, 1999). Vaiko asmeninės vertybinės orientacijos/nuostatos rodo, kaip ir su kuo jis yra linkęs leisti laisvą laiką. Kiekvienas vaikas turi asmeninę laisvalaikio būdų pasirinkimo teisę, kuria išreiškia savo valią, parodo požiūrį į vertybes ir į bendrą vidinę kultūrą. Vasaros laisvalaikiu *vaikas ugdomi ir socialinę atsakomybę: kuo atsakingiau ir prasmingiau jis leidžia laisvalaikį* (derindamas užimtumą su neužimtumu), *tu kryptingiau jis bręsta kaip asmenybė, galinti savarankiškai priimti sprendimus dėl savo veiklos ir būti už juos atsakinga*.

Vaikų vasaros laisvalaikis priklauso nuo tam tikrų tradicijų ir orientavimo į vienus ar kitus vaikų užsiėmimus. Jeigu orientuojamasi tik į formalaus pobūdžio vaikų mokyklinius užsiėmimus, tai nėra vertinama kaip neformalus vaiko laisvalaikis (Danish et al., 1981). Nurodoma, kad laisvalaikį lemia aplinkybės ir veiksniai, kurie savo esme yra objektyvūs (suaugusiųjų laisvalaikis, šeimos ekonominė gerovė ir pan.). Visgi vaikų laisvalaikis pirmiausia priklauso būtent nuo to, kaip

suaugusieji suvokia jo esmę ir kaip jie bando ieškoti naujų vaiko saviraiškos galimybių. Nuo suaugusiųjų (tėvų, pedagogų ir kt.) požiūrio į laisvalaikį ir apskritai į vaikų laisvalaikį, kaip specifinę vaikų gyvenimo sritį, priklauso ir visuomenės požiūris į šį reiškinį.

Vaikų vasaros laisvalaikis tai – užimtumo ir neužimtumo derinys; aplinka vaiko, kaip socialinio individo, veiksmų laisvės aplinka (Larson, 2000). Ši samprata prieštarauja suaugusiųjų požiūriui į vaikų laisvalaikį, kaip į užimtumą, nes laisvalaikis yra laisvė vaikų veiksmams bei savarankiškiems sprendimams pasirenkant malonumus ir pramogas. J. Pieper (1963) siūlo gilintis į vaikų laisvalaikį šiuolaikinės visuomenės kultūros požiūriu ir atkreipia dėmesį į tokią situaciją: vaikai nuolat užimti, juos slegia rūpestis dėl darbų neužbaigtumo, nes suaugusieji juos nuolat kontroliuoja ir nurodo, ko jie dar nenuveikė ir ką dar turėtų nuveikti. Todėl, jo nuomone, vaikų laisvalaikį reikia sieti ir su neužimtumu, nes tai suteikia galimybių įgyti įvairesnės gyvenimo patirties, kuriai tiek mažai dėmesio skiriama formalioje institucinėje aplinkoje – mokykloje.

Vaikų laisvalaikiu vyksta jų socialinės, kognityvinės patirties rekonstrukcija, kurios metu atsiranda galimybė atsisakyti tiek iškreiptos nepriklausomybės, tiek ir priklausomybės nuo suaugusiųjų. Jos pasekmė – „vaiko išmoktas bejėgiškumas“ (Stebbins, 1999, p. 14). Be to, atsiranda galimybė suvokti veiklos naudingumą kitiems ir realizuoti save svarbioje veikloje.

Vaikų vasaros laisvalaikis – pedagoginė intervencija į jų socialinį gyvenimą, išsaugant vaikų, kaip socialinės grupės, ir vaiko, kaip individo, teisę į apsisprendimą (Danish et al., 1981). Tokiu būdu pabrėžiamos galimybės išsaugoti vaikų laisvę, nes būtent laisvė vaikams sudaro sąlygas pajusti laisvalaikio kultūrinį, kognityvinį, komunikacinį, edukacinį prasmingumą.

Laisvalaikio tikslai turi būti orientuoti į vaikų socialinių kompetencijų ugdymą; santykių su suaugusiais ir bendraamžiais prasmingumą, savęs, kaip socialinio individo, suvokimą laisvoje neinstitucinėje aplinkoje. Tokiu būdu pabrėžiama socialinė, ugdomoji laisvalaikio reikšmė, nurodant išskirtinį jo bruožą – laisva ir neinstitucinė aplinka bei vaiko teisė joje priimti sprendimus dėl laisvalaikio turinio, formų. Be to, būtent tokioje aplinkoje vaikai gali įveikti socialinės patirties stoką laisvalaikio organizavimo(-si) srityje. Jie gali bandyti *savarankiškai planuoti ir numatyti sąlygas planui įgyvendinti* bei *prisiimti įvairius vaidmenis* – laisvalaikio partnerio, komandos nario ar lyderio.

Vasaros laisvalaikiu vaikai siekia savojo „aš“ įtvirtinimo ir nori išsiskirti iš kitų. Taigi šį siekį suaugusieji turėtų skatinti ir palaikyti, nes tik taip vaikai galės jaustis saugūs ir laisvi. P. Baltes ir M. Baltes (1990) teigimu, tai yra viena iš svarbiausių sąlygų atsipalaiduoti, būdas fizinėms ir psichinėms jėgoms atgauti, kurias vaikai vėliau gali nukreipti į formaliąją mokymosi veiklą. Šie mokslininkai siūlo sudaryti edukacines programas, formuojančias vaikų supratimą, kad laisvalaikis yra ne tik malonumas, bet ir prasmingi užsiėmimai, pastangos bei atsakomybė. Taigi mokslininkai aiškina, kad vaikų laisvalaikio esmės kitoks supratimas atveria naujų galimybių jų saviraiškai. Jų nuomone, *laisvalaikis – tai visų pirma vaikų laisvas laikas, kurio metu jie gali tenkinti įvairius poreikius; tai laisva aplinka, kurioje vaikas gali įgyti prasmingo laisvalaikio leidimo patirties; laisvalaikiu ugdomi vaiko, kaip asmens, galimybės įgytai patirčiai apmąstyti; susidaro palankios sąlygos vaikų socialinių, kognityvinių ir rekreacinių galimybių raiškai ir naujų socialinių vaidmenų įgijimui*.

IŠVADOS IR PERSPEKTYVOS

Šiandienos visuomenės demokratijos, liberalizavimo procesai deklaruojama humanizmo filosofiją ir leidžia analizuoti *vaikų vasaros laisvalaikio kultūrą, kaip socialinį edukacinį reiškinį*. Tuomet vaikų vasaros laisvalaikio kultūra yra įprasmina kaip pačių vaikų disponuojamas laikas, apimantis socialines, edukacines, kultūrinės prasmes. Dėl tokios sampratos vaikas tampa aktyvus laisvalaikio kultūros kūrėjas.

Vaikų vasaros laisvalaikio kultūros socialinį, edukacinį reikšmingumą galima suvokti iš pačių vaikų suteikiamų prasmų. Būtent tokia interpretacinė vaikų vasaros laisvalaikio kultūros paradigma tampa reikšminga kuriant naujas ugdytojų (tėvų, pedagogų, neformaliojo ugdymo specialistų ir kt.) žinias.

Vaikų neformalios kultūrinės veiklos sritys yra tokios pat svarbios, kaip ir formalios. Jos yra reikšmingos vaikų ugdymui(-si) ne tik savo socialine, edukacine, kultūrine prasme. Tomis naujomis situacijomis atsiranda palankios sąlygos vaiko socializavimuisi ir ugdymuisi, nes jų metu vaikas panaudoja jau turimą patirtį, kuria kažką naujo, plėtoja tokias savo patirtis kaip: komunikacinę, kognityvinę, organizacinę, žaidybines, rekreacines, verslumo, kasdienių gyvenimo problemų sprendimo, bendradarbiavimo, gebėjimo prisiimti tam tikrus socialinius vaidmenis, laiko planavimo ir kt.

LITERATŪRA

1. Baltes, P., Baltes, M. (1990). *Psychological Perspectives on Successful Ageing: The Model of Selective Optimization with Compensation*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Blaževičius, P. (2006). *Laisvalaikio organizavimas*. Rokiškis: Igorio Skripkos individualioji įmonė.
3. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. (2000). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
4. Danish, S., Smyer, M., Nowak, C. (1981). Developmental intervention: Enhancing life event processes. *Life Span Development and Behavior*, 3, 339–366.
5. Dattilo, J. (1999). *Leisure Education Program Planning: A Systematic Approach*. Venture: State College, PA.
6. Kleiber, D. (2001). Developmental intervention and leisure education: A life span perspective. *World Leisure*, 1, 4–10.
7. Kleiber, D. (1999). *Leisure experience and human development*. New York: Basic Books.
8. Kublickienė, L. (2001). Laisvalaikio sociologija: paradigmų skirtumai. *Filosofija, sociologija*, 2, 35–43.
9. Kvieskienė, G. (1996). *Laisvalaikio kultūra (teorija, praktika, rekomendacijos)*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
10. Larson, R. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55, 170–183.
11. Lee, Y., Brock, S., Dattilo, J., Kleiber, D. (1993). Leisure and adjustment to spinal cord injury: conceptual and methodological suggestions. *Therapeutic Recreation Journal*, 27(3), 200–211.
12. Pieper, J. (1963). *Leisure: the Basis of Culture*. New York: Random House.
13. Silbereisen, K., Todt, E. (1994). *Adolescence in Context. The Interplay of Family, School, Peers, and Work Adjustment*. New York: Springer-Verlag.
14. Stebbins, R. (1999). Educating for serious leisure. *World Leisure and Recreation*, 41 (4), 14–19.

SOCIAL, EDUCATIONAL, CULTURAL MEANINGS OF CHILDREN'S SUMMER LEISURE: THEORETICAL ASPECT

Rūta Šiaučiulienė

Šiauliai University, Lithuania

ABSTRACT

Research background. Children's summer leisure as non-formal cultural education (learning) environment in Europe and the United States is equally important as learning in a formal, institutionalized (school) environment. In these countries there is interest in children's weekend, festive, school (including summer) vacation, leisure time. Lithuania is the opposite – a formal interest in school, leisure, entertainment and children's informal cultural environment (after all, one of these environments is summer leisure environment) has not been almost studied. Children's summer vacation became important because of its long duration – two / three months. Most parents and children's summer vacation periods do not coincide, so adults worry about their children activity during the summer holidays. Then children's summer leisure is overlooked, perceived as an adult controlled and proposed activity.

The **aim** of the study is to justify social, educational, cultural meanings of children's summer leisure.

The **object** of the study is children's summer leisure significance.

Methods: theoretical analysis, meta-analysis.

Results. The processes of democracy and liberalization occurring in modern society and the declared philosophy of humanism permit *to investigate children's leisure culture in summer as a social and educational phenomenon within the contexts of 'free' (self-) education and the phenomenon of freedom.* Children's leisure culture in summer is contextualized as the time disposed by children themselves and implicates social and educational meanings. In terms of such conceptions the child becomes an active creator of his/her leisure culture. The social and educational significance of children's leisure culture in summer is perceived through the meanings attached by children themselves. Such interpretational paradigm of children's leisure culture in summer turns out to be significant in creating new knowledge for educators (parents, teachers, specialists of non-formal education, etc.). Children's narrative on summer leisure enables this discourse to be accepted in the science of education/pedagogy as *overt/main rather than hidden/secondary one*, existing alongside with the discourse created by adults *'children are immature socio-cultural individuals, therefore, unable to carry out an activity, which is significant for their (self-)education and (self)socialization'*.

Keywords: children's summer leisure, non-formal education (learning) environment.

СОЦИАЛЬНЫЕ, ЭДУКАЦИОННЫЕ, КУЛЬТУРНЫЕ СМЫСЛЫ ДЕТСКОГО ЛЕТНЕГО ОТДЫХА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Рута Шяучюлене

Шяуляйский университет, Литва

РЕЗЮМЕ

Теоретическое обоснование. Детский летний отдых, как неформальная социальная, эдукационная и культурная социализирующая среда, и в Европе, и в США является не менее важным, чем учеба в формальной, институциональной (школьной) среде. Большое внимание уделяется досугу детей, как они проводят свободное время по выходным, в праздничные и школьные (в том числе и летние) каникулы. В Литве наоборот – больше внимания уделяется формальному досугу в школе, а проведение свободного времени в неформальной культурной среде (в том числе во время летнего отдыха) почти не исследовалась. Летние каникулы детей стали актуальной проблемой из за своей длительности (два три месяца). В большинстве семей продолжительность летних каникул родителей и детей не совпадает, и у взрослых возникают новые заботы по поводу занятости детей во время летнего отдыха. Досуг детей обесценивается, поскольку взрослые этот период воспринимают как ими контролируемую и планируемую деятельность.

Цель исследования – обосновать летний досуг детей в социальном, эдукационном, культурном смыслах.

Объект исследования – смыслы детского досуга во время летних каникул.

Методы: теоретический анализ, метаанализ.

Выводы. Процессы демократии и либерализации, происходящие в современном обществе, декларируемая гуманистическая философия позволяют анализировать культуру детского досуга как социальное, эдукационное явление. Таким образом культура детского летнего досуга воспринимается в контексте свободного времени, которым располагают сами дети и которое имплицитно в себе социальные, эдукационные, культурные смыслы. По такому представлению дети становятся активными творцами культуры своего досуга. Социальная и эдукационная значимость летнего досуга воспринимается через смыслы, которые придают сами дети. Именно такая интерпретационная парадигма культуры летнего досуга детей становится значительным фактором в процессе создания новых знаний для родителей, учителей, специалистов неформального воспитания и т. д. и позволяет существовать наряду с дискурсом, созданным взрослыми.

Ключевые слова: детский досуг, неформальная эдукационная среда, социализация.